

Robinson. D. Defoe regénye alapján.
Rendező, színpadtev: Peter Kuba, Dramaturg: Juraj Bindzár, Jelmez: Lubica Obuchová. LUDUS Színház, 1982, 1993, 2003

A színház logója

Csiribi-csiribá kívánság: Sci-fi történet a világ megmentéséről. Dramaturg és rendező: Peter Kuba, Jelmez: M. Klimanová-Trízuljaková, Video animáció: Štefan Gura és Michal Struss, Színpadtev és video animáció: Miro Duša. LUDUS Színház, 2002, 2011

Vladimír Predmerský

A POZSONYI LUDUS SZÍNHÁZ

Mielőtt megismerkednénk a szlovák LUDUS Színházzal, amely 1970 óta működik Pozsonyban, vissza kell egy kicsit térnünk a volt Csehszlovákiába, ahol 1968 után megkezdődött az ún. normalizáció időszaka. Ezt az addigi demokratizálódási folyamat leállítására és a megtorlás jellemezte. Éppen ez idő tájt alapította meg Pozsonyban egy színész páros, Xénia Gracová és Peter Kuba, Juraj Bindzár rendezővel az amatőr gyermek- és ifjúsági kreatív centrumot, amely a LUDUS Színház/Iskola elnevezést kapta. A latin eredetű szóból indultak ki, ami játékot, iskolát jelent, és kifejezi céljukat, a „játékos iskolát”. Ezt a gondolatot több száz évvel ezelőtt megfogalmazta már a humanista pedagógus, Johannes Amos Comenius, akit nemcsak a csehek és a szlovákok, de a magyarok, a németek és más népek is nagy tiszteletben tartanak. A művészek a színház indításakor programnyilatkozatot adtak ki, amely keletkezése idején rendkívül szimpatikus, és megfogalmazásában merész volt. Elképzelésük a játékról az ő megfogalmazásukban a szabad ember fantáziájának szárnyalása, amely megszabadít a hétköznapiaságtól, a konvencióktól és a hamisságtól, és mint a művészi megnyilvánulás és az alkotás ősi alapja, kulcs a világhoz és az élethez.

A központ bázisát azok a gyerekek és fiatalok adták, akik kreatív drámai nevelési órákban részesültek, és akiknek alkotói tevékenysége különféle színházi műfajokra irányult. A Ludus Színház pedagógusok és művészek invenciózus vezetésével a kreatív gondolkodás és művészi kifejezés oázisa lett, felébresztette a gyerekekben és a fiatalokban a szunnyadó, rejtett, belső ambíciókat. A Ludus Színházba járnak sikert és megtiszteltetést jelentett. Az előadások alapját az eredeti művekre támaszkodó igényes dramaturgia, illetve az irodalmi művek adaptációja, a különböző korosztályok kreativitására építő szövegek adták. Az évek folyamán bemutatnak eredeti vagy színpadra átdolgozott műveket, így Marsak (*Macskalak*), Platonov (*A tehén*),

Materlinck (*A két madár*), Noszov (*Nemtudomka*), Brzechwa (*Kleks úr akadémiaja*, *Prof. Machul'ka*), Defoe (*Robinson*), Kipling (*A dzsungel könyve*) műveit, és egyéb, gyerekeknek szóló projekteket. Nem kevésbé igényes a fiataloknak szóló művek kiválasztása és színrevitele. Színre került többek között Shakespeare *Téli rege* című színműve, Gogol *Az orr* című novellájának feldolgozása, Brecht *Kísolgárinász*, Ajtmatov *Fehér vitorla*, Wedekind *A tavasz ébredése* című műve.

A felsorolt előadásokban a szerzők előszavából kiindulva kinyilvánították azt a meggyőződésüket, hogy a színpadra állítás során szokatlan, a hagyományoktól eltérő formában közelítik meg a gyerekek és fiatalok életének lényeges gondolatait.

A fiatal előadók őszinte megnyilvánulásai saját szerepükben a játék során már önmagukban is olyan erőt jelentettek, amely összefogta a létrejövő színházi társulást, s ezzel nem csupán saját korosztályukat, de a felnőtteket is sikerül becsábítani előadásaikra.

A Ludus Színház/Iskola a tehetségek fészke lett, igényesen felkészítette őket a felsőfokú művészeti képzés lehetőségére. Ennek köszönhetően az alapítók az évek folyamán több tucat neves színésszel, rendezővel, dramaturggal és más szakemberrel büszkélkedhettek, akik a Ludus Színház után felsőfokú iskolát végeztek, és úgy kerültek hivatásos színházakhoz, illetve a rádiónál, a televíziónál és más kulturális intézményekben is tevékenykedtek. 1991 után a LUDUS Színház profi ifjúsági kreatív művészeti központtá vált, ezzel Pozsony egyetlen olyan színháza lett, amely a gyerekek és fiatalok esztétikai érzékének alakításával foglalkozott.

Új, jelentős színteret kaptak benne a művészeti főiskolák diákjai, akiknek tanulmányaik során módjuk van gyakorlatra járnak a színházba. Az 1970-ben kialakított alapokon, az alapítókkal együttműködve, hazai műveket, kortárs színjátékokat dramatizálnak a felnőtté válás témakörében, nem egyszer a fiatalok

*Charlie Chaplin
fekete-fehér szíve.*
Hogyan találkoznak és hogyan
múlnak el az emberek.
Írta és rendezte: Kamil Žiška,
Színpadtev: Zuzana Malcová,
Jelmez: Barbora Šujanská,
Zene: Kamil Žiška.
LUDUS Színház, 2007

Gargantua és Pantagruel.
Szaftos bohózat a zabálásról,
a vedelésről és a (slörmőről).
François Rabelais regénye
alapján versebe szedte Kamil
Žiška deák. Jelmez és díszlet:
Annamária Kósa, Rendező:
Kamil Žiška. LUDUS Színház,
2008

Egy pszichopata aktája. A fantázia ész
és morál nélkül (szómy)alakat teremt.
Gogol: Egy őrült naplója c. elbeszélése
alapján. Írta és rendezte: Peter Kuba, jel-
mez: Daniela Petrušová, Dramaturg: Peter
Kuba. LUDUS Színház, 2009

Claude Confortés: *Maraton*.
Futni • győzni • meghalni.
 Rendezte és átdolgozta:
 Peter Kuba. Dramaturg:
 Miro és Jaro Daubravovec,
 Peter Kuba.
 Jelmez, tárgyak és maszkok:
 Daniela Kytková.
 LUDUS Színház, 2010

Folder. Tegnapi abszurdum
 – ma realitás.
 Írta: Tadeusz Rózewicz.
 Rendezte, színpadterv:
 Peter Kuba,
 Jelmez: Daniela Kytková.
 LUDUS Színház, 2013

A paplan alatt. Pehelykönnyű előadás,
 Kedves játék emberi lényeknek kettő és
 öt éves kor között, és legközelebbi
 hozzátartozóiknak. Ennek az előadásnak
 nincs szüksége SZAVAKRA.
 Tucatnyi kedves játék,
 amit kiskorunktól játszunk.
 Írta és rendezte: Peter Kuba, Látványter-
 vező: Zuzana Hlavatá.
 LUDUS Színház, 2013

3 MESE. Köztünk, állatok közt szólva...
a mesék az emberekről szólnak!
La Fontaine, Krilov, Aiszóposz meséi
alapján. Három rendezőnő, három út,
három tanulság.
(I. Mikitková, N. Uherová, K. Chlepková).
Látványterv: G. Paschová,
M. Mokrá, Z. Pristašová.
LUDUS Színház, 2012
(Fotók: René Miko)

Harisnyás Pippi. Astrid Lindgren könyve alapján. Mindent akarunk és nincs semmink. Pippi semmit sem akar és mindene megvan.
Rendező: Kamil Žiška, Dramaturg: Kamil Žiška és Miro Dacho,
Látványtervező: Miro és Jaro Daubravovec. LUDUS Színház, 2010
(Fotó: Štefan Puškaš)

provokatív szemléletével ábrázolva a mai életet. Mára a hazai, szlovák alkotóműhelyből a kevésbé ismert szerzők is színrre kerülnek. Helyet kapnak azok a külföldi szerzők is, akik a hagyományostól eltérő módon vetik fel a korosztályra jellemző kérdéseket. Bemutatnak külföldi és hazai klasszikusokat is. A színház minden második évben fesztivált rendez PUBERTÁS címmel, így szólítva meg a legproblematisabb tinédzser korosztályt. Emellett nagyobb gyerekek számára is készülnek előadások, illetve színházi-oktatási projektek az iskolai előkészítőbe járó korosztálynak, ennek keretében mesét és sci-fit is felhasználnak. Az utóbbi időben rendkívüli sikert aratott Peter Kuba szöveg nélküli, *A paplan alatt* című színpadi műve, amely a legkisebbekhez szól. Néhány hónapostól hatéves korig látogathatják az előadásokat, szüleik vagy nevelőik kíséretében. A projekt bizonyítja, hogy a legkisebb gyerekeket is be lehet vonni – esztétikai, képzőművészeti, mozgásszínházi és cirkuszi kifejezési eszközökkel – a számukra oly ismerős helyre: a paplan alá. A LUDUS Színház saját, pozsonyi színházi terein kívül részt vesz a különféle korosztályok szerint

besorolt hazai és külföldi fesztiválokon. A központ az évek során, a gyerekek és a fiatalok életét széles látókörű kreativitással megközelítve, pótolhatatlanná vált az esztétikai nevelés területén. És a mai világban ez bizony nem is kevés.

Fordította Balázs Andrea

BRATISLAVA'S "SCHOOL OF PLAY"

Founded by inventive educators and artists, the Ludus Theater has been an oasis for creative thinking and artistic expression since 1970. It has awakened the hidden, latent talents and inner ambitions of many children and young adults. The performances apply sophisticated dramaturgy to original works, or to the adaptation of existing literary works. The texts are chosen to stimulate the creativity of various age groups. After 1991, the Ludus Theater became a center for young professional creative artists, and so became the only theater in Bratislava to deal with the development of children's and young people's aesthetic sense. Recently, Peter Kuba's wordless stage work for very young children, *Under the Covers*, was tremendously successful. Children from 0-6 years of age can attend the performances, accompanied by parents or guardians. The project shows how the aesthetic tools of visual arts, theater and circus can be used to show even the smallest children a place familiar to them, for instance... under the covers.